

Duygu Yönetimine Bir Hizmet: Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği Türkçe Versiyonu (Adolescent Anger Rating Scale - AARS)

A. Esra ASLAN*, *Seyhan SEVİNÇLER-TOGAN***

Öz

Bu makalede, Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği (Adolescent Anger Rating Scale - AARS)'nin Türkçe versiyonunu geliştirme çalışmaları sunulmaktadır.

Dr. McKinnie-Burney (2001) tarafından geliştirilen AARS'den “*araçsal öfke*, *tepkisel öfke ve öfke kontrolü*” ve “*toplam öfke*” olmak üzere dört farklı boyutta puan elde edilmektedir. Orijinali model alınarak yaş, cinsiyet, doğum sırası, kardeş sayısı, arkadaş sayısı, arkadaş ilişki türüne göre AARS puanlarının analizi yapılmıştır.

Araştırmada sırasıyla Türkçe dilsel eş değerlik, güvenilirlik ve geçerlik analizleri ayrı ayrı çalışma grupları ile gerçekleştirilmiştir. AARS'nin Türkçe formu uygulamalarına toplam beşyüztümüzdokuz (306 kadın, 263 erkek) kişi katılmıştır. Dilsel eş değerlilik çalışmasında önce İngilizce, iki hafta kadar sonra Türkçe form (N=40 lise, N=68 ergen) uygulanmış ve puanlar arasında ilişki, puan ortalamaları arasında da anlamsız sonuç elde edilerek bir Türkçe form elde edilmiştir. Güvenirlilik çalışmaları kapsamında (N=529, 316 kız, 223 erkek) ergen ve yetişkin çalışma grupları için ayrı ayrı test tekrar test ve iç tutarlılık analizleri yoluyla güvenilirlik sınaması yapılmıştır. İstatistiki olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Geçerlilik kapsamında yapı geçerliği (madde toplam, madde hariç ve madde ayırt edicilik analizleri) yapılmıştır. Elde edilen anlamlı istatistiki sonuçlara göre testin geçerli olduğuna hükmedilmiştir.

Sonuç olarak, Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği (AARS)'nin Türkçe formunun oniki-yirmüç yaş aralığında kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Ergenlerde Öfke, Öfke, Öfke Ölçümü.

* Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi.

** Uzman, Yalova Hacı Ali Saruhan İlköğretim Okulu, Rehber Öğretmeni.

Prof. Dr. A. Esra ASLAN

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve
Psikolojik Danışma Anabilim Dalı,
Göztepe Kampüsü-34722-Kadıköy -İstanbul.
Elektronik Posta: acaslan@hotmail.com

Yayımlar ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

- Aslan, A. E.,** & Puccio, G. (2006). Developing and testing a Turkish version of Torrance Tests of Creative Thinking: A study of adults. *Journal Of Creative Behavior*, Massachusetts:40 (3), 163-178.
- Köktürk, M., & **Aslan, E.** (2005). A research on the satisfaction feelings of prospective teachers. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 1-22.
- Aslan, E.** (2004). *A research on the relationship between critical thinking, creativity and personality traits*. International 2nd Balkan Education Congress. Edirne: Trakia University & Stara Zagora Education Faculty.
- Aslan, A. E.** (2004). Torrance Tests of Creative Thinking (Form A) nursery age level Turkish version. In *1st International Pre-School Education Conference.Vol.I*. Ramazan,O.; Efe,K.; Güven,G. (Eds). (pp. 284-295). İstanbul: Yapa Kültür Yayınları.
- Aslan, E.** (2001). Kavram boyutunda yaratıcılık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 16 (2), 15-22.
- Tarkun- Taşancıl, E. & **Aslan, E.** (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Aslan, E.** (2000). *Yaratıcı bir çocuk yetiştirmek*. Halim Ergunalp (Ed.), In *II. International Creativity Conference Power of creativity in business*. içinde (s. 102-110). İstanbul: Bilge Yön International & Eventus.
- Tarkun, E. & **Aslan, E.** (2000, Ocak). Masalların içerik analizi (5-7 yaş). *I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu* içinde (s. 207-233). S.Sever (Ed.). Ankara: Ankara Üniversitesi yayınları.
- Aslan, E.** (1999). *Adaptation of Torrance Test of Creative Thinking*. International Conference on Test Adaptation Proceedings. Washington D.C.: George Town University,

Uzman Seyhan SEVİNÇLER TOGAN

Yalova Hacı Ali Saruhan İlköğretim Okulu,
Rehber Öğretmeni.
Elektronik Posta: seyhantogan@hotmail.com

Duygu Yönetimine Bir Hizmet: Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği Türkçe Versiyonu (Adolescent Anger Rating Scale - AARS)*

A. Esra ASLAN, Seyhan SEVİNÇLER-TOGAN

Tüm duygular önemli olmakla birlikte öfke, nefret vb. olumsuz duygulanımlar istenmeyen davranışlara yol açabileceğinden her zaman psikologların merceği altında tutulmuştur. Sosyal ve bireysel yaşamdaki tavır alışlarda duygular etkin bir rol oynamaktadır. Duyguların birey tarafından yönetilmesi de sağlıklı iletişime olanak sağlamaktadır.

Telman ve Ünsal (2005), kişinin öfke uyandıran durumlarda hemen tepkide bulunmaya karşı direnç sağlaması gerektiğini aksi takdirde öfkenin bireyin kendine ve sosyal ilişkilerine zarar vermesi olasılığını vurgulamaktadır.

Spielberger, Jacobs, Russel ve Crane (1983)'e göre öfke, basit bir sinirlilik veya kızgınlık hâline, yoğun hiddet durumuna kadar değişen duygusal bir durumdur. Kimi zaman orta şiddette, kısa süreli ve hatta kişiye faydalı, kimi zaman ise çok şiddetli, yoğun, sürekli ve tahrip edici olabilmektedir (aktaran Spielberger, Reheiser ve Sydeman, 1995).

Öfke konusundaki araştırmalar, her birey için duygularını fark etme ve kontrol altına alabilmede bireysel yararlar sağlayacağı gibi şiddet, taciz, zorbalık vb. gibi sık duyduğumuz rahatsız edici davranışların azaltılması

---

* Bu makale Togan-Sevinçler, S. (2005). "Ergenlerde Öfke Değerlendirme Ölçeği (Adolescent Anger Rating Scale-AARS)'nin Türkçe Versiyonu" adlı Yayınlanmamış Yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

açısından da toplumsal yararlar sağlayacaktır. Ergenlik sosyal ve duygusal gelişim açısından kritik dönemlerden biri olup, sosyal ilişkilerde başarı kazanma genç tarafından önemsenir. Duyguların yönetilmesi de sosyal ilişkilerdeki başarıyı da etkileyecektir. Duyguların yönetilmesi duygusal zekâ kavramını çağrıştırmaktadır.

Duygusal zekâ bir zihnî beceridir. Sadece duygulara sahip olmak değil, aynı zamanda bunların ne anlama geldiğini anlamaktır (Epstein, 1999). Bireyin, öteki kişinin çeşitli duygularındaki farklı ifadeleri anlama becerisidir (Goleman, 2001; Hettich, 2000).

Cüceloğlu (1991), demokratik ve modern toplum haline gelmek için yeni iletişim becerilerinin kazanılması gerektiğini belirtmektedir. Sağlıklı sosyal ilişkiler, ilişkinin geçtiği “ilişki ve içerik düzeyinin” farkında olmayı da gerektirmektedir. Aynı içerik, farklı pozisyonlardaki kişilerle farklı anlamlara gelebilmektedir.

Ergenlik çağındaki gençlerin örneklem olarak alınması da önleyici sağlık hizmetleri verme açısından rehberlik ve psikolojik danışma uzmanlarını ilgilendirecektir.

Webster (2009) sözlüğüne göre, öfke güçlü bir düşmanlık duygusunu da barındırır. Hoşnutsuzluğun doğurduğu yoğun bir duygusal durumdur. Çoğunlukla bireyin içe ya da dışa yönelttiği olumsuz etkileri olabilir. Retzinger (1991)’e göre saldırganlık bir davranıştır; öfke ise, bir duygudur. Öfke bazen saldırganlığa yol açar; ama çoğu zaman saldırgan davranışın başlatıcısı değildir.

Öfkenin farklı iç ve dış etkilerle ortaya çıkan, değişik düzeylerde tepkisel (reaktif) davranışlarla görüntülenen, önceden planlanmayan, kişiyi tehditlere karşı savunma amaçlı bir duygu durumu olduğu görülmektedir.

Kavramın ayırt edici özellikleri ise şöyle sıralanmaktadır (Hankins ve Hankins, 1988):

- (i) Öfkelenmek, içsel bir yaşantı ve duygu durumudur. Bu özellik duygunun kendiliğinden ifade edilmiştir. Diğer bir deyişle planlı bir davranış değildir.
- (ii) Öfke evrensel bir duygudur. Bu duygu durumunu ortaya çıkarmak için gerekli koşullar oluştuğunda, herkes öfkelenir.
- (iii) Öfke tepkileri belirli bir saldırı, eleştiri ya da engel karşısında ortaya çıkar ve kişiyi daha hassas hâle getirir.

(iv) Öfkeyi ifade ederken yakın çevremizdeki kişilerden model aldığımız davranışları gösteririz.

Öfkenin çeşitli bilim insanları tarafından verilen tanımlarındaki ortak noktalar şöyle özetlenebilir (Kısaç, 1997; Geçtan, 1988; Clark, 2000; Tavis, 1989'dan aktaran Balkaya, 2001).

- (i) *Plansızlık*: Önceden tasarlanmaksızın, aniden oluşmaktadır.
- (ii) *Evensellik*: Tüm insanlarda ortak/benzer fiziki, duygusal tepkiler gözlenmektedir.
- (iii) *Kışkırtılabilirlik, koruyuculuk ya da savunma*: Bireyin kendi alanını koruması, kendine ait bir şeye (hakları, kişiliği, sevdiği kişi vb. gibi) yönelen bir tehlike, tehdit söz konusudur. Öfke buna bir tepkidir.
- (iv) *Öğrenilebilirlik*: Öfke sonradan model alma vb. yöntemlerle öğrenilen bir duygudur.

Ergenlik dönemi, insan gelişiminde çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak değerlendirilmektedir. Bu dönemde görülen hormonal ve fiziksel değişikliklerin yanı sıra, kişide gittikçe artan bir bağımsızlık ihtiyacı da ortaya çıkmaktadır (Onur, 1987). Bu ihtiyaç toplumun engelleyici etkileriyle bir araya geldiğinde ergen için zorlanma ve bunalım kaynağı hâline gelebilmektedir. Her gelişim döneminde, çocuğun gerçekleştirmesi beklenen, birtakım gelişim görevleri vardır (Yeşilyaprak, 2000). Ergenlik döneminde kişiden beklenen gelişim görevlerinin en başta geleni yetişkin rollerine uygun davranış kalıplarıdır.

Akademik çevrelerde ergenliği bunalımsız bir dönem olduğu görüşleri ağırlık kazanmaya başlasa da, toplum ve ergenler bu dönemi sorunlu, bunalımlı bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Offer, Schonert, Reichl, Boxer (1996) altmışiki ruh sağlığı uzmanına uyguladıkları anket ile uyumlu bir ergenlik döneminin özelliklerini tanımlamalarını istemişlerdir. Uzmanların bulguları dörtyüzyedi normal ergenin kendisi hakkındaki düşünceleri ile karşılaştırılmıştır. Uzmanların ergenlere, ergenlerin kendilerine atfettiğinden daha fazla sorun atfettiği gözlenmiştir (aktaran Mukaddes-Motavalli, 2001).

Bu atfedilen sorunların haklılığı dönemin gelişim özelliklerine bağlı açıklanabilir. Yavuzer (2005), ergenliği zihinsel ve bedensel gelişmelere ilaveten cinsel ve psikososyal olgunluğun bileşimi olarak tanımlamakta ve yaşamdaki en hızlı gelişim fırtınalarından biri olduğuna vurgu yapmaktadır. Yetişkin olma yolundaki bu gelişim duygusal birtakım denge-

sizlikler, değişkenliklerde yaratmaktadır. “Ergenlik” ve “öfke” kavramlarının yan yana gelmesini sağlayan da, bu hızla değişen ve ebeveynin otoritesine şiddetle karşı çıkarken, bir yandan da onların sevgi ve desteğine ihtiyaç duyacak kadar çelişkiler taşıyan döneme özgü özelliklerdir.

Büyüme ve cinsel gelişmenin getirdiği farklılıklara alışma, yeni duruma uygun davranışları ve tutumları öğrenme sırasında ortaya çıkan sorunlar, ergenlik dönemini gergin bir dönem hâline getirmekte ve bu çağdaki bazı gençleri psikolojik açıdan daha hassas yapmaktadır (Kulaksızoğlu, 1999). Tüm bu bilgiler ergenlik dönemindeki gençlerle çalışan eğitimci, psikolojik danışman, psikolog vb. kişilere yararlı olacağı düşünölen ergenlerdeki öfke durumunu ve türünü değerlendiren bir aracın Türkçeye kazandırılma ihtiyacını araştırmaya dönüştürmüştür.

Problem

Araştırmanın alt problemleri aşığıda listelenmiştir. Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği (Adolescent Anger Rating Scale- AARS) ’nin;

1. Dilsel eş değerliğinin sağlanması,
2. Türkçe formu için kullanılabilir bir güvenilirlik koşulunun sağlanması,
  - 2.1. İç tutarlılık koşulunun sağlanması,
  - 2.2. Devamlılık katsayısının elde edilmesi,
3. Türkçe formunda kullanılabilir bir geçerlik koşulunun sağlanması,
  - 3.1. Ölçeğin kullanılabilir bir yapı geçerliğinin elde edilmesi, araştırmanın alt problemlerini oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırma orijinali İngilizce olarak bir başka kültürde geliştirilmiş Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği- AARS’nin Türkçe dilsel eş değerlik, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarını içermektedir. Dilsel eş değerlik çalışmaları kapsamında dört kişilik dil ve psikolojik danışma uzmanı tarafından bağımsız olarak Türkçeye çeviri yapılmıştır ve bu çevirilerden tek Türkçe form elde edilmiştir. İngilizce-Türkçe çeviri işlemini yapan çevirmenlerden başka bir dil uzmanı tarafından elde edilen Türkçe form İngilizceye çevrilmiştir. Orijinal İngilizce form ve bu form karşılaştırılmıştır.

Bunu takiben, İngilizce ve Türkçe dilini bilen iki ayrı çalışma grubuna önce orijinal İngilizce daha sonra Türkçe form uygulanmış ve puanlar

arasındaki korelasyon (Pearson çarpım momentler korelasyon kat sayısı ile) ve ortalamalar arası fark (İlişkili Grup t Testi ile) olup olmadığı analiz edilmiştir. Dilsel eşdeğerlik çalışması için Deniz Lisesi birinci ve ikinci sınıflarından yaşları onyedili ile onsekiz arasında değişen tümü erkek kırk kişilik gönüllü bir gruba ve Marmara Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden öğrenim gören altmışsekiz kişilik üçüncü sınıf öğrencisine uygulama yapılmıştır.

Güvenirlilik analizleri için Pearson Çarpım Momentler Korelasyon tekniği ile test tekrar test sınavı ve Spearman Brown, Guttman, Cronbach alfa teknikleri ile de iç tutarlılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizlerde ayrı ayrı çalışma gruplarından puan toplanmıştır (Karasar, 2004). Devlet ilköğretim okullarının altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarında öğrenim gören, yaşları oniki ve onbeş arasında değişen ilköğretim okulu öğrencilerinden oluşan ikiyüzyetmişsekiz (141 kız, 137 erkek) öğrenciye, yaşları ondokuz ile yirmiüç arasında değişen ikiyüzellibir (165 kız, 86 erkek) üniversite öğrencisine uygulama yapılmıştır. Ayrıca, ilköğretim yedinci ve sekizinci sınıfta öğrenim görmekte olan yaşları oniki ile onbeş arasında değişen yüzon kişilik bir grup da güvenilirlik puan analizlerine katılmıştır.

Geçerlilik analizleri kapsamında yapı geçerliliği için testin tüm maddeleri için madde analizleri ve ayırt edicilikleri hesaplanmıştır. Yaşları oniki ile onbeş arasında değişen altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerindenikiyüzyetmişsekiz (141 kız, 137 erkek) kişiye, yaşları ondokuz ile yirmiüç arası değişen ikiyüzellibir (165 kız, 86 erkek) üniversite öğrencisine uygulama yapılmıştır.

Onbir ile ondokuz yaş arasındaki ergenler için orijinal test geliştirme çalışmalarında demografik değişkenlerin öfke için tanımlayıcı faktörler olduğu gerekçesiyle birincil ve ikincil demografik bilgiler ile AARS puanları analiz edilmiştir. Birincil demografik bilgiler; ergenin yaşı, sınıfı, cinsiyeti ve etnik kökenidir. İkincil demografik bilgiler; akademik performansı, disiplin cezası alma durumu, arkadaş sayısı ve arkadaşların davranışları ile ilgili bilgilerdir.

Veri Toplama Aracı

Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği (Adolescent Anger Rating Scale-AARS): Okullar ve ruh sağlığı merkezleri son yıllarda normal dışı sınırlarda öfke ve şiddet gösteren ergenleri değerlendirme araçları ve terapi

uygulamaları üzerine yoğunlaşmışlardır. Zamanla ergenler tarafından gösterilen öfkenin derecesi ve tipini ölçme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği (AARS), Amerika Birleşik Devletleri'nde 2000 yılında, Dr. DeAnna McKinnie-Burney, tarafından onbir ile ondokuz yaş arası ergenler için geliştirildi (McKinnie-Burney, 2001). Araştırmacıların öfke kontrolüne yönelik geliştirici program denemeleri kapsamında izleme çalışmalarını yürütbilmeleri için Türkçe formunun çalışmaları kapsamına yirmiüç yaşına kadar bireyler dâhil edilmiş, elde edilen istatistiki sonuçlar doğrultusunda ölçeğin nihai uygulanabilir yaş sınırları bulgular ve tartışma kısmında verilmiştir. Türkçe versiyon çalışmalarında orijinalindeki gibi kırk bir maddeden oluşan dördümlü Likert tipi bir AARS-Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek ile dört tür öfke puanı elde edilmektedir: Tepkisel öfke (reactive anger), araçsal öfke (instrumental anger) ve öfke kontrolü ve toplam öfke puanı.

1. Tepkisel öfke ($N_{\text{madde}} = 20$): Korku, tehdit veya olumsuz bir duygu yaratan olaya verilen sinirli, ani tepkidir.
2. Araçsal öfke ($N_{\text{madde}} = 8$): Planlı, istekli bir intikâm davranışıyla sonuçlanan gecikmiş bir tepkiyi tetikleyen negatif bir duygudur.
3. Öfke kontrolü (anger control) ($N_{\text{madde}} = 13$) ise öfke tepkisini çözmek için kullanılan bilişsel ve davranışsal bir metottur.

Araçsal ve tepkisel öfke arasındaki ilişki açık olarak tanımlanamamıştır. Öfkenin değerlendirilmesi ve ölçülmesinde başka ölçütler olmasına rağmen Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği - AARS "farklı tip öfkeyi ölçen" alandaki tek araçtır. Öfke tiplerinin tanımlanması için geliştirilen bir metoda dayanmaktadır (McKinnie-Burney, 2001).

AARS test kitapçığı onbir ile ondokuz yaş arası ergenlerden birincil ve ikincil demografik bilgileri toplar. Birincil demografik bilgiler; ergenin yaşı, sınıfı, cinsiyeti ve etnik kökenidir. İkincil demografik bilgiler; akademik performansı, disiplin cezası alma durumu, arkadaş sayısı ve arkadaşların davranışları ile ilgili bilgilerdir.

Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği - AARS'nin orijinal formunun güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak için beş aşamalı bir çalışma yapılmıştır (McKinnie-Burney, 2001):

1. Mevcut öfke ölçeklerinin zayıf ve güçlü olduğu yönler göz önüne alınarak çeşitli öfke teorilerinin tanımları ve literatür incelenerek AARS için bir amaç ve mantık (rasyonel) geliştirilmiştir. Literatü-

rün incelenmesine dayanılarak öfke ile bağlantılı davranışların üç tipini ölçmek için yüz altı potansiyel madde oluşturulmuştur. Bir uzman grubu yüz altı maddeyi değerlendirmiş ve geçerliliği olup olmadığına karar vermiştir. Bu değerlendirme sonucunda bazı maddelerin elenmesi, bazı ifadelerin değiştirilmesi ve bazı maddelerin eklenmesine gidilmiştir.

2. AARS'nin yapı tutarlılığını değerlendirmek ve maddelerini incelemek için bir ön çalışma yapılmıştır. Bu ön çalışmanın sonucunda madde sayısı azaltılarak elli bir madde elde edilmiştir.
3. Elli bir madde kullanılarak AARS'nin güvenilirliği ve geçerliğini değerlendirmek üzere veri toplanmıştır. En son gözden geçirmelerle madde sayısı kırk bire düşürülmüştür.
4. Örneklem oluşturulmuştur.
5. Kırk bir maddelik AARS'nin geçerliliği ve güvenilirliği için tekrar uygulama yapılmıştır.

Dr. McKinnie - Burney tarafından 1994'ten beri ABD'nin güneybatı, kuzey ve güneydoğusundaki kırsal ve kentsel kesimlerdeki devlet okullarında 6000'in üstünde ergenden veri toplamış, normlaştırma ve geçerlilik çalışmalarında ortalama 4187 katılımcının puanı kullanılmıştır.

Güvenirlilik incelemelerinde iç tutarlılık ve test tekrar test geçerliliği yapılmıştır. Altıncı ve sekizinci sınıflar (N=2171) için Cronbach alfa kat sayısı (.80)-(.)92 arasında; dokuzuncu ile onikinci sınıflar (N=2013) için ise (.81) ile (.94) arasında değişmektedir.

Test tekrar test güvenilirliği ise bir aracın farklı zamanlarda aynı gruba uygulanmasıyla elde edilmektedir (Tabachnick ve Fidel, 2001). On beş gün ara ile yüzyetmişbeş kişilik bir gruba uygulanan AARS puanları üzerinden alt ölçekler için (.71) ile (.74) arasında, toplam puan için de (.79) korelasyon kat sayısı elde edilmiştir.

Geçerlilik çalışmalarına geliştirilen soru havuzundaki yüz bir maddelik bir test ile başlanmıştır. Test maddelerini incelemek ve karar vermek üzere sekiz gönüllü üyeden oluşan uzman grubu oluşturulmuştur. Uzmanlara AARS'nin geçerliliği ve göreceliliğini incelemek için üç bölümden oluşan bir anket verilmiştir. Her uzmandan (i) araçsal öfkeyle ilgili ve (ii) tepkisel öfkeyle ilgili beş davranış tanımlamaları, (iii) ilk iki maddeye dair en az bir tane tanımlayıcı davranış geliştirmeleri istenmiştir. Sekiz uzmanın cevapları doğrultusunda bir karara varılmıştır.

Ayrıca, uzmanlardan her maddeyi tepkisel öfke ve araçsal öfke açısından ayırmaları istenmiştir. Her uzman maddeleri tepkisel öfke ve araçsal öfke olarak ayırdıktan sonra maddelerin geçerlik kat sayıları gözden geçirilmiştir. Maddelerinden ellisinin katsayı değerleri % 60'ın üzerine çıkamamış ve elenmiştir. Geriye kalan elli bir madde tekrar gözden geçirilmiş ve ölçekte kalmıştır.

Tepki araştırması: İçerik geçerliliğinin son adımıdır. Her uzmana içeriğin göreceliliği, uygulanabilirliği ve pratikliği sorulmuştur. Tüm uzmanlar bu testin, iki öfkeyi ayırt etmede yeterli olduğuna onay vermiştir. Yedi üye bu maddelerin iki öfke tipinin ayırt edici olduğu görüşündedir. Sonuç olarak uzman grubu AARS'nin geçerliliğini onaylamıştır.

Orijinal AARS test geliştirme çalışmalarında 11-19 yaş arası ergenlerden birincil ve ikincil demografik bilgiler olarak gruplandırılan bilgilere göre AARS puanları arasındaki ilişki analiz edilmiştir (McKinnie-Burney, 2001). Birincil demografik bilgiler; ergenin yaşı, sınıfı, cinsiyeti ve etnik kökenidir. İkincil demografik bilgiler; akademik performansı, disiplin cezası alma durumu, arkadaş sayısı ve arkadaşların davranışları ile ilgili bilgilerdir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmada psikometrik araç geliştirmede kullanılan yöntemler kılavuz olarak alınmıştır. Türkçe formun evreni öğrenim gören oniki-yirmiiç yaş arasındaki gençlerdir. Örneklemi ise, oniki ile onbeş yaş arasındakiler “ergen grubu”, ondokuz ile yirmiiç yaş arası ise, yetişkin grubu olarak tanımlanmıştır. Orijinal ölçek onbir ile ondokuz yaş grubuna yönelik olsa da, öfke kontrolünü geliştirmeye yönelik araştırmalarda ön ve son test olarak kullanılabilmesi için tüm üniversite yaş gruplarına uygulama yapılmıştır ve sonuçlar istatistikî olarak kabul edilebilirlik sınırları içinde olduğundan aşağıda verilmiştir. Gruplar tesadüfi olarak seçilen devlet okullarından ve Marmara Üniversitesi'nin çeşitli puan türleri ile öğrenci alan bölümlerinde 2004-2006 eğitim yılında öğrenim gören öğrencilerinden oluşmaktadır.

Bu başlık altında “Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği” Türkçe formunu elde etmek amacıyla sırası ile gerçekleştirilen dilsel eş değerlik, güvenilirlik, geçerlik çalışmaları aktarılmış, bulgular literatür ile karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın tüm analizleri SPSS 11.0 istatistik analiz programı ile hesaplanmıştır. Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği Türkçe formunun dil-

sel eş değerlik, güvenilirlik, geçerlik sürecinde alınan çalışma gruplarının tanımlayıcı değerlerinden bazıları şöyledir:

Yetişkin yaş grubundan (N=294) elde edilen ortalama $\bar{x}$ =74,68, standart sapma değeri $ss=6,64$ 'tür. Onüç ile onbeş yaş arasındaki yüzaltmışsekiz kişiden $\bar{x}$ =70,42, $ss=9,56$ standart sapma değeri elde edilmiştir (bk. Tablo 1 ve 2). İki grup karşılaştırıldığında hem yetişkinlerin hem de ergenlerin öfke kontrolü alt testi puan ortalamalarının ($\bar{x}_{\text{yetişkin}}=33,92$, $\bar{x}_{\text{ergen}}=30,55$) diğer alt test türlerine kıyasla (araçsal ve tepkisel öfke) en yüksek değere sahip olduğu gözlenmiştir. Toplam öfke puanı standart sapma değeri yetişkinler için ($ss=6,64$) iken, ergenler için ($ss=9,56$)'dır. Yetişkinlerin, ergenlerden daha homojen yani benzer tarzda öfke durumu sergilediği söylenebilir.

Orijinal ölçek geliştirme çalışmalarında dik döndürme faktör analizi sonucunda toplam varyansı, araçsal öfke boyutu ile % 27,38, tepkisel öfke ile % 21,72, öfke kontrolü ile de % 15,88 oranında açıkladığı sonucu elde edilmiştir (McKinnie-Burney, 2001). Geçerlik kapsamında orijinal test geliştirilmesi sırasında alt testler ve toplam test puanları arasındaki ilişkiler incelenmiş ve faktör analizi yapılmıştır. Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği Türkçe formu için faktör analizine gidilmemiştir.

Tablo 1.

AARS Türkçe Formu Yetişkin Tanımlayıcı Değerleri

	N	$\bar{x}$	$Sh_{\bar{x}}$	ss	Çarpıklık	$SH_{\text{çarpıklık}}$	Basıklık	$SH_{\text{basıklık}}$
Araçsal öfke	294	25.22	24.26	4.16	1.14	0.14	1.07	0.28
Tepkisel öfke	294	15.54	0.19	3.30	0.63	0.14	1.19	0.28
Öfke kontrolü	294	33.92	0.25	4.35	0.05	0.14	0.22	0.28
Toplam öfke	294	74.68	0.39	6.64	0.73	0.14	1.90	0.28
Kardeş sayısı	273	2.98	0.14	2.33	2.03	0.15	6.21	0.29
Doğum sırası	269	2.35	0.11	1.76	2.37	0.15	7.55	0.30
Arkadaş sayısı	262	3.82	0.03	0.50	-3.04	0.15	8.98	0.30
Arkadaş davranışı	260	1.09	0.02	0.35	1.36	0.15	4.00	0.30

Tablo 2.*AARS Türkçe Formu 6.-8. Sınıf Tanımlayıcı Değerleri*

	N	$\bar{x}$	Sh	ss	Çarpıklık	SH _{çarpıklık}	Basıklık	SH _{basıklık}
Araşsal öfke	168	24.79	0.39	5.01	3.17	0.19	16.91	0.37
Tepkisel öfke	168	5.08	0.29	3.71	0.57	0.19	0.32	0.37
Öfke kontrolü	168	30.55	0.44	5.67	-0.18	0.19	-0.56	0.37
Toplam öfke	168	70.42	0.74	9.56	1.05	0.19	4.55	0.37
Kardeş sayısı	164	2.07	0.10	1.28	1.71	0.19	5.43	0.38
Doğum sırası	168	2.08	0.10	1.28	2.37	0.19	9.49	0.37
Arkadaş sayısı	165	3.69	0.05	0.62	-1.84	0.19	2.09	0.38
Arkadaş davranışı	167	1.25	0.03	0.43	1.19	0.19	-0.58	0.37

Ölçeğin Türkçe formu için yaş, sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, arkadaş sayısı ve arkadaş ile yakınlık durumu demografik değişkenler çerçevesinde incelenmiştir. Araştırma tarama tipi bir çalışma olmasa da orijinal ölçek geliştirme çalışmalarına paralel olarak demografik bulgulara göre puan analizleri yapılmış ve literatür bulgularıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Bu bulgulara göre, yetişkinlerin ve ergenlerin psikolojik anlamda en fazla öfke kontrolünde psikolojik danışma hizmetine ihtiyacı olabileceği çıkarımında bulunulabilir. Farklı kuramlar öfkenin oluşma nedenleri, sonuçları ve sağaltımı konusunda görüşler sunmaktadır. Bunlardan birisi psikanalitik görüştür. Freud saldırganlığı biyolojik bir kalıtım olarak ele alır, yıkıcı ve şiddet yönünü vurgulamaktadır. Freud'a göre, bireyin bilinç dışında öfke ve saldırganlık duyguları vardır. Bu yüzden her yaş döneminde kişilerde öfke ve düşmanlık görülebilir. Oral, anal, fallik dönemlerdeki takılmalar ileriki yaşlardaki saldırgan davranışın temeli olarak kabul edilmiştir (Kısaç, 1997). Üst benlikten benliğe yönelen aşırı baskı, korku ve suçlama bazen saldırgan davranışlara dönüşür. Kişilik üst benliğin yarattığı korku ve baskıya karşı benliği korumak amacıyla şiddet eylemlerine başvurur. Kırıcı, yok edici, yıkıcı bir şekilde davranır (Köknel, 1986).

Sosyal pekiştirme kuramcılarına göre, bireyin öfkesinde, ödüllerin ve cezaların rolü oldukça önemlidir (Ellis, 1992). Çocuk yetiştirmede öğrenme ve taklidin önemi hatırlanırsa, saldırgan davranışlarla karşılaşan bir çocuğun bunları bir davranış biçimi olarak benimsemesi ve tekrarlamasının doğal olduğu düşünülebilir. Ana babanın tutumlarında ve davranışlarında sert, kırıncı, suçlayıcı öğeler ağırlık kazandıkça çocuk önce anne babaya, daha sonra da diğer kişilere karşı öfke, kin ve nefret duymakta, saldırgan davranışlarda bulunmaktadır. Saldırgan davranışlarının öğrenilmesinde özdeşleşme önemli rol oynamaktadır. Çocukluk ve gençlik döneminde örnek alınan, taklit edilen kişilerdeki saldırgan davranışlar, birey tarafından benimsenir, tekrarlanır (Köknel, 1986).

Bilişsel davranışçı terapi yaklaşımı olaya bir bakış açısı ve iyileştirme yöntemi sunmaktadır. Bu görüş öfkenin büyük ölçüde akla aykırı inançların, beklentilerin, iç konuşmaların sonucu olarak ortaya çıktığını savunur. Yoğun ve sorun yaratan olumsuz duygular (öfke, üzüntü, depresyon vb.gibi) çarpık olumsuz düşüncelere bağlıdır. Bu düşünceler değiştiğinde, yani kişi olayları daha gerçeğe yakın görmeye başladığında kendini iyi hisseder. Ancak bu basit gibi görünen ilkenin gerçek terapi ortamına uygulanması çaba ve incelikli bir çalışmayı gerektirir (Türkçapar, 2007).

Psikolojik danışma penceresinden bakıldığında, danışanın kişilik, yaş, aile özellikleri, öfkenin sergilenme yeri ve zamanı vb. gibi öznel koşullara göre uygun olan bir yaklaşımın metotları kullanılarak bu duygunun üzerinde çalışılması gerekir.

Dilsel Eş Değerlik

Ölçeğin Türkçe çevirisini, testin orijinal dili olan İngilizceye ve Türkçeye hâkim iki uzman ve iki filoloji uzmanı olmak üzere dört kişi ayrı ayrı yapmışlardır. Yapılan çeviriler araştırmacılar tarafından incelenerek tek bir Türkçe form elde edilmiştir. İlk aşamaya katılmayan bir dil uzmanı tarafından Türkçe form İngilizceye çevrilmiştir. Testin orijinal formu ile çevrilen form karşılaştırılarak araştırmacılar tarafından ölçeğe son şekli verilmiştir.

Dilsel eş değerlik çalışması kapsamında 2005-2006 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören, İngilizce ve Türkçe diline hâkim kırksekiz üniversite öğrencisine, kırk erkek askerî okul öğrencisine, testin önce İngilizce, sonra Türkçe formu olmak üzere uygulama yapılmıştır. Türk-

çe ve İngilizce form puanları arasında ilişki durumu Pearson çarpım momentler korelasyon kat sayısı tekniği ile analiz edilmiştir (Baykul, 2000; Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu, 2007; Özçelik, 1989). Analiz sonuçlarına göre üniversite grubunda (N=48) en yüksek korelasyon değeri $r=(.95)$ ile otuz dokuzuncu maddeye aittir. En düşük korelasyon değeri ise $r=(-.03)$ ile yirmi sekizinci maddeye aittir. Lise grubunda ise en yüksek korelasyon değeri $r =.53$ ile on beşinci maddeye aittir. En düşük korelasyon değeri ise $r=.01$ ile dördüncü maddeye aittir. Ölçeğin soru bazında yürütülen dilsel eş değerlik korelasyon analizlerine alt ölçekler bazında da bakılmıştır. Anlamlılık düzeylerinin $p<.05$ ile $p<.001$ arasında değiştiği gözlenmiştir.

Dilsel eş değerlik analizleri kapsamında bir diğer analiz de, İngilizce ve Türkçe AARS test form puanlarının ortalamalarının karşılaştırılmasıdır. İngilizce öğretmenliğine ait N=48 kişinin İngilizce ve Türkçe form puanları arasında İlişkizis t Testi yapılmış ve puan türlerinin hiçbiri için anlamlı t Testi sonucu elde edilmemiştir. AARS'nin Türkçe ve İngilizce iki forma öğrencilerin verdiği cevaplar arasında ilişki varken, ortalamalar arası farksızlık olduğunu görülmüştür. Bu sonuçlar "Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği" Türkçe formunun oluştuğunu ve ileriki analizler için kullanılabilir olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik analizi için ilköğretim okulu altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerinden oluşan (N=278; 141 kız, 137 erkek), yaşları oniki ile onbeş arasında değişen bir çalışma grubu ile yaşları ondokuz ile yirmioç arasında değişen (N=251; 165 kız, 86 erkek) üniversite öğrencisine uygulama yapılmıştır. Analizlerde Guttman, Cronbach alfa ve Spearman Brown teknikleri kullanılmıştır. "Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği" Türkçe Formu yetişkin yaş grubu için Tablo 3'te de görüleceği gibi en yüksek ($r_{xx}=.65$), 13-15 yaş grubu için ($r_{xx}=.74$) Cronbach alfa değeri elde edilmiştir.

Güvenirlilik analizi kapsamında doksanbir kişilik bir çalışma grubuna test tekrar test uygulaması yapılmıştır. Deneklerin iki test puanı arasında yapılan İlişkili Grup t Testi sonuçlarına göre tüm maddeler için ortalamalar arası farksızlık, Person Çarpım Momentler Korelasyon Kat sayısı sonuçlarına göre hepsi için $p<.01$ ve $p<.001$ düzeyinde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Baykul (2000) güvenilirlik hesaplamalarında yeteri kadar yüksek korelasyon katsayısı (en az $p < .5$) hem testten elde edilen ölçmelerin kararlılığını hem de ölçülen nitelikte, iki uygulama arasındaki zaman içinde fazla değişme olmadığını gösterdiğini belirtir. Ancak düşük bir korelasyon kat sayısının sebebinin de, ölçmelerin kararsızlığından olabileceği gibi ölçülen değişkende meydana gelen değişimler veya her ikisinden birden kaynaklanabildiğini vurgular. Bademci (2006) de güvenilirlik, yalnızca kullanılmış olan kriter araç tarafından değil, örneklem tarafından da etkilenmektedir. Güvenirlik, örneklemin de bir fonksiyonu olduğunu söylemektedir.

Yukarıdaki kaynaklara dayanılarak, AARS Türkçe formunun güvenilirlik analizleri sonucunda testin uygulama yapılan oniki ile onbeş ve ondo-kuz ile yirmiüç yaş sınırları içinde güvenilir bir Türkçe formu olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 3.

AARS Türkçe Formu Güvenirlik Kat Sayıları

Puan türü	Grup	N	Cronbach Alpha	Spearman Brown	Guttman
Toplam	Yetişkin formu	251	.65	.59	.57
Toplam	6.-8. sınıf	278	.74	.73	.65

Geçerlilik

Geçerlik çalışmaları kapsamında yapı geçerliliği analizleri yapılmıştır. Yapı geçerliliği bir testin içerdiği boyutların ve maddelerin belli bir teorik yapıyı (kavramı) ölçmeye yönelik olduklarının ortaya konulmasıyla ilgilidir (Anastasi, 1982; Öner, 1994).

Madde toplam ve madde hariç analizlerinde Pearson çarpım momentler korelasyon kat sayısı hesaplanmıştır. Madde ayırt ediciliklerinde ise puanlanmış ve sıralanmış ham puanlara göre testten en yüksek puanı alan % 25'lik grup "üst grup" ve en düşük puan alan yani % 25'lik grup ise "alt grup" olarak isimlendirilmiş ve bu iki ayrı grup puanının ortalamalarının arasındaki İlişkisiz Grup t Testi hesaplanmıştır. Türkçe test formunda da öfke türünü ve durumunu ölçebildiğine kanıt olarak tüm analizler sonunda en az .05 ve en çok .001 düzeyinde anlamlı çıkan t ve r değeri olan maddeler kabul edilmiştir.

Tablo 4.*AARS Türkçe Formu Madde Analizi Sonuçları*

	Puan türü	N	$\bar{x}$	Madde Hariç		Madde Dâhil	
				r	p	r	p
Yetişkin	Araçsal öfke	294	.492	.711	p<.01	.711	p<.001
	Tepkisel öfke	294	.502	.676	p<.01	.676	p<.001
	Öfke kontrolü	294	.009	.336	p<.01	.336	p<.001
6.-8. sınıf	Araçsal öfke	168	24.79	.493	p<.01	.678	p<.001
	Tepkisel öfke	168	15.08	.557	p<.01	.678	p<.001
	Öfke kontrolü	168	30.55	.406	p<.01	.133	p>.05

Tablo 5.*AARS Türkçe Formu Madde Ayırt Edicilik Sonuçları*

	Puan türü	N	$\bar{x}$	ss	Sh	Madde Ayırt Edicilik			
						sd	t	p	
Yetişkin	Araçsal öfke	Üst	79	21.11	0.78	0.09	156	-25.86	p<.001
		Alt	79	30.84	3.25	0.37			
	Tepkisel öfke	Üst	79	19.66	2.41	0.27	156	24.68	p<.001
		Alt	79	11.86	1.45	0.16			
	Öfke kontrolü	Üst	79	28.58	2.20	0.25	156	-29.83	p<.001
		Alt	79	39.27	2.30	0.26			
Toplam	Üst	79	67.25	2.89	0.33	156	-23.71	p<.001	
	Alt	79	82.91	5.11	0.57				
6.-8. sınıf	Araçsal öfke	Üst	45	59.64	20.78	0.60	88	-10.92	p<.001
		Alt	45	82.07	30.76	6.10			
	Tepkisel öfke	Üst	45	10.87	1.29	0.19	88	-21.75	p<.001
		Alt	45	19.82	2.44	0.36			
	Öfke kontrolü	Üst	45	23.36	2.75	0.41	88	-26.53	p<.001
		Alt	45	37.31	2.21	0.33			
Toplam	Üst	45	59.64	3.67	0.55	88	-17.57	p<.001	
	Alt	45	82.07	7.74	1.15				

Onüç ile onbeş yaş arasındakiiler için madde toplam ve hariç analizlerinde araçsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke puanı için Pearson çarpım momentler korelasyon kat sayısı ile analiz yapılmış ve “öfke kontrolü” alt test puanı hariç hepsi için anlamlı sonuç elde edilmiştir. Öfke kontrolü puanları için madde hariç puanları korelasyon analizinde p<.01 seviyesinde anlamlı sonuç elde edilirken, madde dâhil puanları için anlamsız korelasyon değeri bulunmuştur. Bu farklılığın örneklemden kaynaklanan bir durum olduğu düşünülmektedir.

Yetişkin ve ergen öğrencilerin araçsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke testleri için alt ve üst puan grupları arasında yapılan İlişkisiz Grup t Testi sonuçlarına göre anlamlı sonuç elde edilmiştir.

Geçerlik kapsamında yapılan madde analizinin amacı madde istatistiklerinin hesaplanması, esas testte kalacak maddelerin seçilmesi, düzeltilerek teste konulacak maddelerin belirlenmesi ve teste konulması mümkün olmayan maddelerin ayıklanması için yapılan bir işlem dizisidir (Baykul, 2000). Bu bilgidен hareketle yapı geçerliği kapsamında madde dâhil, hariç ve ayırt edicilik olmak üzere üç farklı teknikle istatistik sonuçlar elde edilmiştir. Ve sonuçların en az $p < .05$ düzeyinde anlamlı olması gerekliliği ile testteki kırk bir maddenin her biri için bu koşulun sağlanmasına dayanılarak orijinal formdaki kırk bir maddenin Türkçe formda da yer almasına karar verilmiştir.

Demografik veriler ve AARS

AARS Türkçe formu için de orijinal form esas alınarak cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, arkadaş sayısı ve arkadaşlara karşı tutum boyutlarındaki öfke puanları Ki-kare analizi ile test edilmiştir.

Cinsiyet: Yetişkin grubundan toplam $N=285$ kişiden, onüç ile onbeş yaş düzeyinden de ($N=168$) kişiden veri toplanmıştır. Yapılan Ki-kare analizine göre hem yetişkin hem de onüç ile onbeş yaş grupları için araçsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke puanlarının tümünde $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir. Bu sonuç öfke değerlerinin tüm alt testlerinde kızlar ve erkekler arasında fark olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Lutwak, Panish, Ferrari ve Razzino (2001) araştırmalarında kolej öğrencilerinin utanç, suçluluk, gelecekteki başarıları için “beklentileri ve öfkelerini ifade etme tarzlarını” karşılaştırmışlardır. Araştırmaya yüz yetmişdört kız, doksanbir erkek toplam ikiyüzaltmışbeş kolej öğrencisi katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Kendini Değerlendirme Ölçeği (The Test of Self-Conscious Affect –TOSCA) (Tangney, Warnerve Gramzow, 1989; içinde Lutwak, Panish, Ferrari ve Razzino, 2001), Başarı için Beklenti Ölçeği (Generalized Expectancy for Success Scale) (Gess; Fibel ve Hale, 1978; akt. Lutwak, Panish, Ferrari ve Razzino, 2001), Öfke İfadesi Ölçeği (Spielberger, 1988; akt. Lutwak, Panish, Ferrari ve Razzino, 2001) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre hem suçluluk hem de utanç duygusu için önemli derecede cinsiyet farklılık-

ları bulunmuştur. Kızlar erkeklerden daha fazla utanç ve suçluluk göstermişlerdir. Hem kızlar hem de erkekler için utanç ve öfkenin içe yansıtılması arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Kızlar ve erkekler arasında, suçluluk ile öfkenin dışa yansıtılması arasında negatif ilişki bulunurken, öfke kontrolü arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Kızlar için, “suçluluk” ile “gelecekteki başarı için beklenti” puanları arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, utanç hem erkek hem de kız ergenler için öfkenin içe yansıtılmasının önemli bir yordayıcısıdır.

AARS Ölçeği'nin Türkçe formunu geliştirme kapsamında demografik verilere göre test puanlarının analizinde yordama analizleri yapılmamış olsa da, kızların ve erkeklerin hem öfke türü, hem de öfke durumunda cinsiyetin farklılık yaratan bir değişken olduğu gözlenmiştir. Bu da literatür bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Kardeş sayısı: Yetişkin grubunda (N= 269) bu değişkene bağlı analiz yapılabilmesi için “beş kardeşe kadar olanların” gerçek frekans değerleri, “beş ve üstü kardeşe sahip olanlar” için ise birleştirilmiş hücrelerle analiz yapılmıştır. Yetişkin grubu verileriyle yapılan Ki-kare analizine göre Araşsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke puanlarının tümünde kardeş sayısına göre $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir.

Onüç ile onbeş yaş arasında (N=164) “üç kardeşe kadar olanların” gerçek frekans değerleri “dört ve üstü kardeş” sayısında hücrelere yeterli sayı düşmediğinden birleştirme yapılmıştır. Yapılan Ki-Kare analizine göre kardeş sayısına göre öfke puanlarında $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir.

Doğum sırası: Yetişkin (N=269) ve ergen yaş grubu (13-15 yaş, N=168) için de Ki-kare analizinde hücre birleştirmesi yapılmıştır. Yetişkin grubunda “1-4 kardeş arası” gerçek frekans, “beş ve sonrası doğanlar” da birleştirilmiş olarak işleme dahil edilmiştir. Onüç ile onbeş yaş arası için ise “dört ve üstü” tek hücrede toplanmıştır. Yapılan Ki-kare analizine göre doğum sırası değişkenine göre öfke puanları arasında $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir. Bu sonuç bireyin kardeşler arasındaki büyük veya küçük olmasının öfke durumunu etkilediğini göstermektedir. Bu bulgu aşağıdaki bilgilerle yorumlanabilir.

Ailedeki çocuk sayısı ve doğum sırası kadar ailenin çocuğa karşı tutumu da duygulanımları konusunda ileriki yaşamında belirleyici olabilmektedir. Aşırı verici aileler çocuklarının her isteklerini karşılamaya çalışırlar.

Bu da çocuğun dünyanın kendi etrafında döndüğü inancı ile sonuçlanır. Aileleri tarafından şımartılmış çocuklar sık sık istedikleri her şeyin olması gerektiğine inanırlar, yüksek taleplere sahiptirler ve bu olmadığı zaman öfkelenmekte haklı olduklarını düşünürler. Bu çocuklar hayal kırıklığını gizlemeyi ve isteklerini ertelemeyi öğrenememişlerdir. Şımartılmış çocuk gerçekte tutarlı şekilde sınır koyan, uygun şekilde davranışları zaman dikkat çekecekleri ya da bir sevgi davranışında bulunacak aileler istemektedirler (Namka, 1997).

Buna karşın, çok az verici aileler ise çocukları ile fazla ilgilenmezler, çocuk ihmal edilmişlik, reddedilmişlik duyguları ile yetişmektedir. Her gün ayrılma, yanlış anlaşılma, hayal kırıklığı, korku, kaybetme, üzüntü ve ihanet duyguları ile baş etmek zorundadırlar. Bu çocuklar öfkelerini ifade edemezler; çünkü ailesinin kendisini daha fazla reddedeceğinden korkarlar. Ailesi tarafından sürekli olarak istismar edilen ve katı eleştiriler alan çocuk “yapsam da yapmasam da eleştirilirim” inancı ile yetişir. Ailesinin ondan beklentilerini karşılayamadığını düşünerek suçluluk hisseder. Sözel ve fiziksel istismara uğrayan çocuk bu haksızlıklara öfkelenir. Diğerlerine karşı düşmanlık hisleri öfke ile yer değiştirmiştir. Eğer evde aile üyeleri arasında saldırganlık ve şiddet yaşıyorsa çocuk güçle ilişkili baskıyı öğrenir ve davranışlarını bu yönde belirler (Namka, 1997). Çocukların aşırı öfke göstermeleri ile ailelerin “çok fazla verici ya da çok az verici” olma tarzları sık sık birbirleriyle ilişkilidir. Ailenin çocuk yetiştirme tutumu “model olma” ve çocuğun bağlanma tarzını şekillendirme olmak üzere iki ayrı yönden önemlidir.

Arkadaş sayısı: Yetişkin grubu (N=262) için “3-5 arası” ve “beş ve üstü” sayıda arkadaşı olanlar şeklinde iki hücreye toplanan veriler ile Öfke Ölçeği puanları arasında yapılan Ki-kare analizine göre araçsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke puanlarının tümünde $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir.

Onüç ile onbeş yaş (N=165) düzeyinde “1-2”, “3-4”, “beş ve üstü” sayıda arkadaşına sahip olanlar olmak üzere toplam üç kategoriye toplanan veriler ile Öfke Değerlendirme Ölçeği puanlarına göre araçsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke puanlarının tümünde $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir. Bu sonuç, ergenlerin öfke durumunun tüm türleri ile bireyin ne kadar arkadaşının arasında bir ilişki olduğu söylenebilir.

Arkadaş ilişkisi: Yetişkin yaş grubu (N=294) için arkadaş ilişkilerinin “kötü, iyi, orta” seviyesinde tanımlandığı frekans değerleri ile Öfke Ölçeği puanları arasında Ki-kare analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda $p < .001$ seviyesinde anlamlı sonuç elde edilmiştir.

Onüç ile onbeş yaş (N=167) arasındaki aynı değişken için toplanan veriler “iyi ve orta” olmak üzere iki hücre bazında sınıflandırılmış, yapılan Ki-kare analizine göre araçsal, tepkisel öfke, öfke kontrolü ve toplam öfke puanlarının tümünde $p < .001$ düzeyinde anlamlı sonuç elde edilmiştir.

Bu sonuçlar, iki yaş grubunun da arkadaş ilişkilerini tanımlamaları ile öfke durumları arasında ilişki olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bireyin arkadaş sayısı ve akran ilişkileri literatürde sosyal gelişim için uzmanların dikkat çektiği öfke ve düşmanlığın önemli belirleyici etkenlerindenidir. Eksik sosyal beceriye ve okulda az sayıda arkadaşına sahip öğrenciler saldırgan davranmaya daha eğilimlidirler. Duygusal yeterlik ve akran ilişkileri üzerinde yapılan boylamsal araştırmalarda, çocukların öfke gibi olumsuz duyguları ve bu olumsuz duyguları denetim altında tutma konusundaki yetersizliklerinin akran kabulü ile ters yönde ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Fryxell, 2000).

Ergenlik sosyal gelişim için önemli deneyimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bilindiği gibi bireyin arkadaş gruplarına kabul veya red edilmesi, sürekli arkadaşları olması kişiliğin uç noktalarını törpülenmesine yardımcı olmaktadır. Yukarıdaki veriler de bu bilgiyi doğrular tarzdadır. Bireyin arkadaşları ile iyi ve orta düzeyde ilişki içinde olabilmesi öfke durumunu etkileyen bir faktördür. 1980 yıllarında Amerika’da farklı araştırmacılar tarafından yapılan çeşitli araştırmalarda çocukların okulda sergiledikleri bireyler arası ilişkilerin niteliksel yapılarının, onların gelecekteki bireysel uyumluluğunun belirleyicisi olduğunu kanıtlamaktadır (Asher, 1993; Parker ve Asher, 1987; Rubin, 1983; aktaran Palut, 2003).

Literatürde öfke kelimesi çoğu zaman “düşmanlık, saldırganlık ve hidet” ile birlikte ele alınmaktadır. Ancak, saldırganlık öfke ile ilişkili olmasına rağmen, iki kavram aynı anlamı taşımamaktadır. Bu sonuca bakarak gerek ülkemizde, gerekse dünyadaki okullarda meydana gelen, şiddet, saldırganlık türü eylemlerin kesinlikle olacağı çıkarımını da yapamayız. Retzinger (1991)’in görüşleri de bunu destekler niteliktedir. Saldırganlık bir davranıştır; öfke bir duygudur. Öfke bazen saldırganlığa yol açar; ama çoğu zaman saldırgan davranışın başlatıcısı değildir (akt. Kısaç, 1997).

Sağlıklı bireysel ilişkileri duyguların kontrolünü ve öteki kişinin duygularının da farkında olabilmeye mümkün olabilmektedir. Bireye başarılı bir iletişim ve insan ilişkileri, yaşam ve iş başarısını da getirmektedir. Bu nedenle sosyalleşmenin önemli dönemlerinden biri olan ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde öfke konusunda yapılacak çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma kapsamında geliştirilen Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği Türkçe Formu, psikolojik danışma, psikoloji, sosyoloji konularında yapılabilecek araştırmalarda bilimsel veri toplanmasına olanak sağlayabilecektir. Araştırmacıların ve gençlerle çalışan psikolojik danışmanların ve uzmanların daha fazla sayıda ve değişik boyutlarda araştırma yapımları önerilmektedir

Özer (1994) öfke, kaygı ve depresif duygulanım eğilimlerinin temelinde yatan düşünce biçimlerini inceleme amacıyla liseli, üniversiteli ve yönetici alt gruplarından oluşan ikiyüzyirmibeş kişinin katıldığı çalışmada kaygının bilişsel alt yapısında “İyiliğe karşılık vermek gerekir.” düşüncesinin yattığını ortaya koymuştur. Öfke duygusunun temelinde ise, “Başkalarının gözündeki kişilik değerinin düşmemesi için hata yapılmaması gerekir.” gibi bir düşünce biçimine rastlanmıştır. Depresif duygulanımın bilişsel alt yapısında ise “kişinin başkalarının gözündeki değere duyarlı olması ve onlara yük olmaması gerektiğine” ilişkin bir düşünce yapısının olduğu vurgulanmıştır. Kişinin kendisini ispatlaması gerektiği, başkalarının kişinin mutluluğunu engellediği ve ilişkilerin planlandığı gibi yürümesi gerektiğine ilişkin düşünce biçimlerinin öfke, kaygı ve depresif duygulanımların bilişsel alt yapılarında yattığı gözlenmiştir. Üniversiteli ve liseli grupların öfke kontrolünü sağlayan düşünce biçimine daha fazla katılma eğilimi içinde oldukları da gözlemlenmiştir (akt. Kısaç, 1997).

Bu bulgulara dayanılarak önleyici rehberlik çalışmaları kapsamında özellikle okullardaki son zamanlarda artan şiddet olaylarını, çatışmayı engelleyici danışma paketleri, grup çalışmalarının hazırlanmasını teşvik edeceği düşünülmektedir. Psikolojik danışma uygulamalarının etkinliğini ölçme ve teşhis aracı olarak kullanmanın yanı sıra öfke kontrolüne yönelik bilimsel destekli programlar geliştirilmesini de sağlayabilir.

AARS'nin Türkçe formunun bu çalışma verilerine dayanılarak psikolojik danışma, insan kaynakları uzmanlarının çatışma çözümlene, iletişim

konularındaki davranış bozukluklarını iyileştirmede kullanabilecekleri bir araç olduğu söylenebilir.

Ailelere, çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğa model olmanın öneminin anlatılması ve doğru davranış tarzlarının öğretilmesi gerekir. Her ne kadar son yıllarda ailelere yönelik yayımlanan eğitici kitap, konferans, yerel yönetimlerin sık sık olumlu bilgilendirme örnekleri olsa da bu konferans, yazılı materyalden belli bir kültür seviyesinin üstündeki ebeveynlerin yararlandığı gözlenmektedir. Esas sorun oluşturan grup büyük şehirlerin varoşlarında, kırsal kesimde yaşayan aile içi şiddetin, işsizliğin ve hatta ruh sağlığının bozuk olduğu kendini idare edemeyecek kadar zihni yetersizliği olan kişilerin evliliklerinden doğan çocuklardır. Bu çocuklar hem aile içinde gördükleri şiddeti sosyal ilişki merkezlerine oturtmakta, hem de şiddetin ağır şekilde duygusal ve fiziksel olarak mağduru olmaktadır. Dolayısıyla bu kesim aileleri bilinçlendirecek program paketlerinin ve ilgili yasal düzenlemelerin hazırlanması ve uygulanması önerilebilir. Eğer gerekirse çocuğun aileden alınıp devlet tarafından uygun şekilde bakılabileceği sistemler oluşturulmalı (yetiştirme yurtları, koruma evlerinde uygun eğitimli bakıcı, yeterli ilgi, uygun boş zaman faaliyetleri, ve ahlaki davranışların sergilendiği etkinlikler vb. gibi) ve etkin şekilde uygulanmalıdır.

Farklı yaş gruplarından daha büyük örneklemelere uygulanarak Türkçe formu için de norm çalışmasının yapılması diğer araştırmacılara önerilir. Ayrıca bununla örtüşen bir diğer Öfke Ölçeği ile aynı gruba uygulanarak kriter geçerliği analizinin yapılması araştırmacılara önerilebilir.

A Service for Emotion Management: Turkish Version of the Adolescent Anger Rating Scale (AARS)*

A.Esra ASLAN**, *Seyhan SEVİNÇLER-TOGAN****

Abstract

An individual's activities are closely related with his/her communication abilities. One's awareness of his feelings and needs and to what extend he can control such feelings are the key factors which effect communication abilities. Webster (1996) defines anger as, "a strong emotion; a feeling that is oriented toward some real or supposed grievance." Its synonyms are "rage, displeasure, wrath." Adolescence is a very important period in one's life because it is when individuals start to have a place in the adult world, and when they create their own relation manners. The focus of this study is to create a version of a tool, which is originally developed in English and designed for a different culture. The current study adapted the scale to another culture in order to measure one of our fundamental feelings. The Adolescent Anger Rating Scale (AARS) is developed in 1994 by DeAnna McKinnie Burney in the United States of America. This article discusses and analyzes the AARS's reliability, validity and Turkish linguistic equivalence in detail. The AARS scores are reported for total anger score and three subscales measuring the aspects of the adolescent's typical anger response pattern as: Instrumental Anger, Reactive Anger, and Anger Control. A group of 569 adolescents from different backgrounds, aged between 13-23 years, participated in the study (Togan, 2006). The study provided significant statistical data for the Turkish version of the scale.

Key Words

Anger in Adolescents, Anger, Anger Measurement.

* This article has been prepared based on the master thesis by Sevinçler -Togan, S. (2005) published under the title Turkish Version of Adolescent Anger Rating Scale.

** *Correspondence:* Marmara University, Atatürk Education Faculty, Department of Educational Sciences, Guidance and Counseling, Goztepe Campus-34722- Kadıköy-Istanbul, Turkey.
E-mail: aeaslan@hotmail.com

*** Yalova Hacı Ali Saruhan Primary School- Yalova, Turkey

Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice
9 (2) • Spring 2009 • 391-400

Adolescence is an important stage in life span as it is a period where an individual positions himself/herself in the adolescent world and define the style of his/her relations. In addition to hormonal and physical changes seen in this period, an increasing need in individual for independence comes along (Kulaksızoğlu, 1990, 1999; Onur, 1987). One of the most important developmental tasks expected from the individual in adolescence period is the behavioral pattern complying with adult roles. Gaining skills on emotions and emotional control during his/her social and emotional development are listed among more common developmental tasks of the period (Köknel, 1986; Yeşilyaprak, 2000). An individual's recognition of himself/herself and being able to establish and manage empathy is called "emotional intelligence." With these aspects, emotional intelligence can be accepted as a part of emotional development.

Emotional intelligence is a mental skill. It is not only having emotions but also understanding their meaning at the same time (Epstein, 1999). It is the skill of a person to recognize various expressions of his/her and others (Goleman, 2001; Hettich, 2000). Sensitivity about emotions, consciousness and ability to manage constitute a subtitle of communication and of importance for the adolescent when entering the adult world.

It can help understand communication better when it is examined not only within the limits of individual relationships but with its social and personal aspects. According to Cüceloğlu (1991), gaining new communication skills is essential to become a democratic and modern society. Healthy social relationships require awareness of "relationship and content levels" in the communication process. Different meanings can be attributed to the same content in communication with persons in different positions. In addition, the individual needs to recognize his/her emotions, be aware of sources of emotions and emotional control for a healthy communication.

Telman and Ünsal (2005) emphasize that a person should resist against giving immediate reaction in situations causing anger, otherwise this anger might damage the person himself/herself and his/her social relations.

"Anger" is one of the important emotions in terms of healthy communication. According to Webster dictionary (2009), anger also contains

a powerful emotion of hostility. It is an intense emotional condition caused by discontent. This intense condition of discontent can create inward and outward behaviors of aggressiveness. However, according to Retzinger (1991), anger should be handled in “emotion” and aggressiveness in “behavior” aspect. Anger sometimes causes aggressiveness, but mostly it is not the trigger of aggressive behavior.

According to Spielberg, Jacobs, Russel and Crane (1983), anger is a kind of emotional position which ranges from simple irritation and anger to intensive fury. It could be useful for a person if it is in mild degree and lasts a short period but, if it is intense and contemporary, it could be destructive (cited in Spielberg, Reheiser and Sydeman, 1995).

During the examination of anger from the aspects of social and emotional development of the adolescent and communication, it can be useful to regard it by not only its dictionary meaning but also by how the fields of psychology, counseling and sociology interpret the concept. In literature, there are many definitions of anger by various researchers from different aspects. The common points of these definitions are: Anger contains (1) “planlessness” for its unpremeditated emergence, “universality” for including physical and emotional reactions commonly observed in all human beings; “provokability and protectiveness” for the individual’s feeling a threat to its subjective domain in its emergence; “learnability” for its aspect to take other people’s reactions as model (Clark, 2000; Geçtan, 1988; Hankins, & Hankins, 1988; Kısac, 1997; Namka, 1997; Tavis, 1989, cited in Balkaya, 2001).

Even though the opinion that adolescence is a stress-free period gains importance in the academic circles, society and adolescents define this period as a depressed period. For example, in a research carried out by Offer, Schonert, Reichl, Boxer (1996), 62 mental health professionals were asked in a survey to define the “characteristics of an adaptable adolescence period.” Definitions of the professionals were compared with the thoughts of 407 normal adolescents about themselves. It was observed that the professionals attributed more problems to the adolescents than the adolescents did to themselves (cited in Mukaddes-Motavalli, 2001).

The rightfulness of the referred problems to the adolescent can be explained by development specialty of the period. Yavuzer (2005) describes adolescence as composition of mental, physical, sexual and psycho-so-

cial development. He also emphasizes that adolescence is one of the fast stormy development period.

Different psychological theories worked on emotions and emotional control also brought different explanations to the subject. Psychoanalytic approach describes anger as biological heritage and stresses on destructive and violent side of it. The obsession at oral, phallic or anal periods showed the reason of this emotion (Kısaç, 1997).

On the other hand, the “punishment and reward” are very important for emotional growth for social (Ellis, 1992). Imitation takes a very important role at raising a child. If some negative emotions-like anger, revenge and hate increase in parent communication, a child can show aggressive emotions and behaviors toward his/her own mother/father and other people. In learning aggressive behaviors, identification is very important (Köknel, 1986).

Cognitive-behavioral approach presents some therapy methods for the behavioral problems. According to cognitive-behavioral therapy, anger results from some non-rational beliefs, expectations and inner speeches. The intensive negative emotions-like anger, sorrow, depression etc.- are related to automatic thinking. These emotions can be changed with precise and exertive psychotherapy to a more realistic viewpoint (Türkçapar, 2007).

It was observed that a valid and reliable scale is needed in order to measure anger, which is one of the important study subjects for professionals in preventive and constructive psychological counseling specialists as well as for researchers. This research focuses on series of studies conducted to obtain the Turkish version of the Adolescent Anger Rating Scale- AARS.

Four different scores are obtained from Adolescent Anger Rating Scale from the scale: “Instrumental Anger, Reactive Anger and Anger Control” and “Total Anger.” The AARS was developed by Dr. McKinnie-Burney in 2001 in the USA. Data were collected from adolescents within ages ranging between 11 and 13 for the original scale form. In Turkey, it was observed that anger has become a more popular research subject due to the problems and incidents such as increasing violence in schools, fights and bullying resulting in injuries among students. Based on the foresight that researchers will need longitudinal anger measurements, the age range of the AARS Turkish form was extended to ages

19 to 23 in the application. Tables within the scope of research are titled “adolescent group” for ages 12 to 15 and “adult group” for ages 19 to 23. As findings at minimum $p < .05$ level were obtained for the adult group, they were presented and discussed in the article.

In original scale development studies, gender, ethnicity, class level were taken as the primary factors that affect anger, and academic failure or poor performance, peer rejection, negative peer socializing, non-functioning family life, genetic features in the family and neurobiological deficiencies are set as secondary factors. Even though it is not as comprehensive as the original study, in the current study, analyses were made using the scale scores in terms of age, gender, number of siblings, number of friends, friendship level variables (Fryxell, 2000).

Method

Within the scope of this research, Turkish linguistic equality, reliability and validity analyses were conducted. For each analysis, data were collected from different study groups (Baykul, 2000; Karasar, 2004; Köklü, Büyüköztürk, & Bökeoğlu, 2007; Özçelik, 1989). Within the scope of studies for Turkish version of the Adolescent Anger Rating Scale (AARS), data were collected from 569 persons (306 females, 263 males). Research data were compiled under the graduate degree thesis study which was completed by Sevinçler-Togan in 2006.

For linguistic equality studies, scores were obtained from two different study groups; one consisting of 40 high school juniors and seniors and the other consisting of 68 college juniors. Each group was first given an English form and two weeks later a Turkish form. Pearson Product Moment Correlation coefficient and dependant group t-test were used in the analyses (Anastasi, 1982; Öner, 1994).

Within the scope of reliability studies, tests were applied to 278 students (141 female, 137 male) in seventh and eighth grade classes of elementary schools, to 110 students with ages 19 to 23 studying in seventh and eighth classes of elementary schools and 251 university students (165 females, 86 males). The tests were verified for reliability with test-retest and internal consistency analyses. As the results were found statistically significant at minimum $p < .05$ level, the test was accepted reliable and validity studies were conducted (Bademci, 2006).

Item analyses (item total and remainder analysis) and item discrimination techniques were used for construct validity. During item analyses, Pearson Product Moment Correlation Coefficient technique, and in item discrimination, independent group t-test was used.

Results

General methods used in the development of psychometric instruments were followed as a guide in the present research. Linguistic equality, reliability, and validity analyses were conducted (Baykul, 2000; Köklü, Büyüköztürk, & Bökeoğlu, 2007; Özçelik, 1989). The Adolescence Anger Rating Scale Turkish Form can be used with students whose ages range twelve to twenty-three years. In the scale study, students whose ages ranged twelve to fifteen years were defined as the “adolescent group” and those were in nineteen to twenty-three years old were identified as the “adult group”. Even though the original scale was designed for ages eleven to nineteen years, in the present developmental research it was administered to all university-age groups. Preliminary analyses showed that results were within statistically acceptable limits.

Linguistic Equality

Within the scope of linguistic equality study, the English form and then the Turkish form was administered to 48 university students and 40 male students in a military school in the 2005–2006 academic year. All students were proficient in English. Relationships between scores obtained from the Turkish and English forms were analyzed using Pearson product-moment correlation coefficient (Baykul, 2000; Köklü, Büyüköztürk, & Bökeoğlu, 2007; Özçelik, 1989). Another analysis within the scope of linguistic equality analyses was the comparison of scores in the English and Turkish AARS forms. Independent t-test was conducted between the English and Turkish form scores for 48 persons in an English teaching department. No significant difference was found between the scores of the two forms. Although there is a relationship between responses given by students in the Turkish and English AARS forms, no difference was observed between the means. These results showed that the Turkish form of the Adolescent Anger Rating Scale was established. In linguistic equality, correlation analyses of the scales carried out based on items and subscales of the instrument. Significance levels were between $p < .05$ and $p < .001$.

Reliability

Reliability analysis was conducted on two-hundred-seventy-eight students (141 females, 137 males) in 6th, 7th and 8th grades of elementary school. This group included students whose ages ranged from twelve to fifteen years. In addition, two-hundred-fifty-one university students (165 females, 86 males) with ages ranging from nineteen to twenty-three years participated. Guttman, Cronbach Alfa and Spearman Brown techniques were used in the analyses (Tabachnick, & Fidel, 2001).

Within the scope of reliability analyses, test-retest was conducted on the study group of 91 persons. According to dependent t-test results, no difference was found between the two administrations across any items. According to Pearson Product Moment Correlation Coefficient, the relationship between two administrations was significant at $p < .001$. According to Baykul (2000), adequate correlation coefficient (minimum $p < .05$) in reliability estimations shows both the consistency of measurements obtained from the test and that there are not many changes in time between the two applications in measured quality. Bademci (2006) emphasizes that reliability is not only affected by the means used as criteria but also by the sample and it is a function of the sample.

Validity

Construct validity analyses were performed within the scope of validity studies. Construct validity is about presenting that dimensions and items of a test are meant for measurement of a certain theoretical construct (concept) (Anastasi, 1982; Öner, 1994). Item-total, item-remainder coefficients, and Pearson product-moment correlation coefficient were calculated. In item discrimination, the 25% group with the highest scores in the test was named as the “upper group” and the 25% group with the lowest scores was named as the “lower group”; then, independent group t-test between averages of these two different groups was calculated. In the Turkish form, as proof of the items’ ability to rate the type and condition of anger, items that proved to be significant at $p < .05$ level were retained.

Item analysis was conducted within the scope of validity (Baykul, 2000). From this information forward, statistical results were obtained using three different techniques as item-total, item-remainder and item-discrimination with the requirement that the results be significant at $p < .05$ level and this condition should be provided for every forty-one items in the test. It was decided to include 41 items in the Turkish form.

Demographic characteristics and AARS

In the manual of the Adolescent Anger Rating Scale and in some other sources, it is mentioned that some demographical variables are the factors that affect anger (Fryxell, 2000; McKinnie-Burney, 2001). Taking the original form as the basis for the Turkish form, scores from the aspects of gender, number of siblings, birth order, number of friends, and attitudes toward friends were tested using Chi-square. In all sub-tests of anger, differences were identified between females and males. According to Chi-square analysis, in all instrumental anger, reactive anger, anger control, and total anger scores, significant results were obtained at $p < .001$ level on the number of siblings. Difference was observed at $p < .001$ level for birth order. In all instrumental anger, reactive anger, anger control, and total anger scores, significant results were obtained at $p < .001$ level according to the number of individual's friends variable. In the 1980s, different researchers reached the similar findings on the students interactions' content which is observed at school, was this pointer of their future conformity (Asher, 1993; Parker and Asher, 1987; Rubin, 1983; cited in Palut, 2003). Lutwak, Panish, Ferrari and Razzino (2001) compared the expectations and anger expression styles of college students for their shame, guilt, and future success. A total of two hundred and sixty five college students - one hundred and seventy four females and ninety one males - participated to this research. As data collecting tools, the Test of Self-conscious Affect -TOSCA, Generalized Expectancy for Success Scale, and Anger expression scale were used. According to the findings, there is a significant difference between genders for both guilt and shame emotions. Girls displayed more guilt and shame. For both girls and boys, a positive relationship was found between shame and introjections of anger. In conclusion, according to findings obtained in analyses performed under linguistic equality, reliability, and validity, it is thought that the Turkish form of the scale could be used within twelve to twenty-three years of age range.

References/Kaynakça

- Anastasi, A. (1982). *Psychology testing*. New York: Mac Millan Publishing.
- Bademci, V. (2006). Güvenirligi doğru anlamak ve bazı klişeleri yıkmak: Bilinenlerin aksine Cronbach alfa katsayısı, negatif ve “-1”den küçük olabilir. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (12), 3-26.
- Balkaya, F. (2001). Öfke: Temel boyutları, nedenleri ve sonuçları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 4 (7), 19-22.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik teori ve uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Clark, L. (2000). *SOS duygulara yardım, bunaltı, öfke ve depresyonun yönetilmesi*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Cüceloğlu, D. (1991). *Yeniden insan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ellis, A. (1992). *Anger: How to live with and without it*. New York: A Citadell Press Book.
- Epstein, R. (1999). The key to our emotions. *Psychology Today*, 32 (4): 82- 90.
- Fryxell, D. (2000). Personal, social and family characteristics of angry students. *Professional School Counseling*, 4 (2), 86.
- Geçtan, E. (1988). *Çağdaş yaşam ve normal dışı davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Goleman, D. (2001). An EI-based theory of performance. In C. Cherniss, & D. Goleman (Eds.), *The emotionally intelligent workplace* (pp. 27-44) . Jossey-Bass. San Francisco.
- Hankins, G., Hankins, C. (1988). *Prescription for anger*. New York: Warner. Retrieved Sep 9, 2007 from <http://members.aol.com/AngriesOut/teach6.htm>
- Hettich, P. (2000). Transition Processes from College to Career. Paper presented at the 108th Annual Convention of the American Psychological Association, Washington, DC. Retrieved Sep 1, 2007 from <http://members.aol.com/AngriesOut/teach6.htm>.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (13. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kısaç, İ. (1997). *Üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre sürekli öfke ve öfke ifade düzeyleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Köklü, N., Büyüköztürk, N. & Bökeoğlu, Ö. Ç. (2007). *Sosyal bilimler için istatistik..* (Genişletilmiş 2. baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Köknel, Ö. (1986). *Personality from anxiety to happiness. Kaygıdan mutluluğa kişilik..* İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kulaksızoğlu, A. (1990). Young ages and youth problems in our country. Gençlik çağı ve ülkemizde gençlik sorunları. *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, 71-87.
- Kulaksızoğlu, A. (1999). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Lutwak, N.; Panish, J.; Ferrari, J.; Razzino, B. (2001). The shame and Guilt and their relationship positive expectations and anger expressiveness. *Adolescence*, 36 (144), 641-653.
- McKinnie-Burney, D. (2001). *AARS-Adolescent Anger Rating Scale. Professional manual*. Florida: PAR Psychological Assessment Resources Inc.

- Mukaddes-Motavalli, N. (2001). Ergenlik çağı ruhsal gelişim özellikleri. Ö. Polvan (Ed.), *Çocuk ve ergen psikiyatrisi* içinde (s. 15-20). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Namka, L. (1997). *The dynamics of anger in children*. Retrieved March 21, 2009 from <http://www.angriesout.com/teach6.htm>
- Öner, N. (1994). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- Onur, B. (Ed.) (1987). *Ergenlik psikolojisi*. (2. baskı). Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Özçelik, D. A. (1989). *Test hazırlama kılavuzu*. (Genişletilmiş 2. baskı). Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Palut, B. (2003). Sosyal gelişim ve arkadaşlık ilişkileri. M. Sevinç (Ed.), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* içinde (s.311-318). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Retzinger, M. S. (1991). *Violent emotions-sbame and rage in marital quarrels*. London: Sage Publications.
- Sevinçler Togan, S. (2005). *Ergen Öfke Değerlendirme Ölçeği (Adolescent Anger Rating Scale-AARS)'nin Türkçe versiyonu*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Spielberger, C. D., Reheiser, E. C., & Sydeman, S. J. (1995). Measuring the experience, expression and control of anger. *Issue in Comprehensive Pediatric Nursing*, 18, 207-233.
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). Boston: Allyn And Bacon Pub. Co.
- Telman, N. ve Ünsal, P. (2005). *İnsan İlişkilerinde İletişim*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık Hizmetleri.
- Türkçapar, H. (2007). *Bilişsel Terapi Temel İlkeler ve Uygulama*. Ankara:
- Webster, (2009). Anger. In *Webster dictionary*. Retrieved March 21, 2009 from <http://www.websters-online-dictionary.org/>
- Yavuzer, H. (2005). *Gençleri anlamak. Ana-babaların en çok sorduğu sorular ve cevaplarıyla*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yeşilyaprak, B. (2000). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.